

PRÁVNÍ ÚPRAVA POSTUPU POLICIE ČESKÉ REPUBLICKY V PŘÍPADECH DOMÁCÍHO NÁSILÍ

PAVEL ANDRLE

Právnická fakulta, katedra občanského práva, Masarykova univerzita, Česká
republika

Abstract in original language

Príspevok sa zaoberá problematikou domáciho násilí, a to zvlášť s ohľadom na právny rámec pôsobení Policie České republiky, včetně interních pokynů policejního prezidenta. V příspěvku je sledován vývoj právní úpravy od doby předlistopadové do současnosti.

Key words in original language

Domáci násilí; vykazání; předběžné opatření.

Abstract

The article deals with the issue of domestic violence, particularly with regard to the legal framework for the intervention of the Czech Police, including the internal guidelines of the Police President. The article follows the progression of the access rules from the period before 1989 to the present.

Key words

Domestic violence; deportation; relief.

1. POJEM A DEFINICE

Domáci násilí je jev, který je přítomen ve všech společnostech a který má hluboké historické kořeny. V minulosti byl tento jev považován za soukromý problém¹, do kterého by okolí nemělo zasahovat. V současnosti je problém domáciho násilí považován za závažný společenský problém, který má negativní dopady nejen v oblasti sociální, ale i ekonomické a politické.

Při definování pojmu domáciho násilí se zpravidla vychází z obecných definic násilí, za něž je považováno „zlé nakládání, tělesné útoky, pohružky obdobným násilím, nebo jednáním, které působí újmu na fyzickém,

---

¹ Růžička, M. Domáci násilí - impulsy ze zahraničních trestněprocesních úprav, návrhy de lege ferenda pro trestní právo. Praha : Trestněprávní revue. 2003, č. 8 : “se postupně daří překonat dosavadní převládající přístupy ve společnosti, které většinou vycházely z toho, že domáci násilí je problémem soukromým, přičemž platná právní úprava tomuto lhostejnému přístupu k obětem domáciho násilí nezřídka odpovídá.”

sexuálním, nebo psychickém zdraví.²“, kde cílem je ublížit, poranit nebo zabít³. Typické pro domácí násilí je to, že se projevuje jako násilí nikoliv mezi osobami, které se náhodně setkaly a třeba se ani neznají, ale naopak k němu dochází v těch nejužších komunitách, jakými jsou rodiny a jim podobné formy soužití osob ve společné domácnosti⁴. Pachatel zneužívá postavení, které má ve vztahu k osobám, jež jsou s ním spojeny materiální nebo citovou závislostí⁵.

Domácí násilí, neboli násilí v rodině, je velmi závažným patologickým společenským jevem s vysokou latencí. Má řadu různých projevů a forem: psychické násilí, fyzické násilí a sexuální násilí a jejich kombinace, zahrnující všechny členy rodiny: ženy, děti, muže, seniory⁶.

Podle Metodického pokynu ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky č. 2/2004 se „Domácím násilím rozumí opakované, dlouhodobé a stupňující se násilí, kterého se dopouštějí dospělí nebo mladiství na svých blízkých (obětí mohou být manžel/manželka, druh/družka, rozvedení manžel/manželka, dítě, rodič, prarodič). Domácí násilí má podobu fyzického, psychického, sexuálního, ekonomického či jiného násilí, nejčastěji jejich kombinace. Domácí násilí se liší od ostatních forem delikventního chování tím, že je násilím ve vztahu osob, vytváří vztah závislosti oběti na pachateli a je zaměřeno na získání moci pachatele nad obětí.“

2. ZNAKY DOMÁCIHO NÁSILÍ

Oproti jiným druhům násilí je pro domácí násilí charakteristické místo, osoby a okolnosti, za nichž je pácháno.

Za charakteristické znaky tak můžeme za prvé považovat jeho opakování a dlouhodobost. Příležitostný a ojedinelý skutek (útok) tak nemůže být subsumován pod pojem (hypotézu) domácí násilí, byť by následky byly sebedestruktivnější. Druhým znakem je eskalace násilí, tj. Postupný nárůst intenzity násilí, jako typicky přechod od psychického násilí k násilí

---

² Huňková, M., Voňková, J. a kol. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : proFem, 2004, s. 11. dále např. Králíčková, Z., Dávid, R. Rodinné bydlení a domácí násilí. Právní fórum. 2008, č. 10.

³ Králíčková, Z. Občanskoprávní aspekty domácího násilí de lege ferenda. Bulletin advokacie. 2003, č. 8.

⁴ Baxa, J. Domácí násilí a právní možnosti jeho řešení. Praha : Trestněprávní revue. 2002, č. 10. Shodně např. Vantuch, P. Domácí násilí. Právní rádce. 2003, č. 12.

⁵ Op. cit 1).

⁶ Vykopalová, H. Násilí v rodině. Kriminalistika, 2001, č. 4.

fyzickému, potažmo až k ohrožení života. Třetím znakem je jasné rozdělení rolí, tj. pachatele a poškozené(ho), kdy pachatelem je vždy jedna osoba, poškozenou(ným) je osoba druhá⁷. Posledním, čtvrtým znakem domácího násilí je považováno místo, kde k němu dochází, tj. v místě společného obydlí.

Podle policejní metodiky⁸ musí být výše uvedené znaky kumulativně splněny, aby se jednalo o domácí násilí.

Jako další znaky, jež však nemusí být splněny, jsou uváděny cykličnost domácího násilí a vzájemný blízký vztah oběti a pachatele.

3. VÝVOJ PRÁVNÍ ÚPRAVY

3.1 PŘED ROKEM 1989

Jelikož komunistická ideologie byla mimo jiné postavena na hesle „rodina – základ státu“ a komunistický režim všeobecně popíral vše, co bylo mimo „normu“, nelze se divit, že právní úprava zcela chyběla a samotné téma bylo tabuizované⁹. Žádná právní ochrana tak neexistovala, vyjma skutků, které naplnily hypotézu jiného trestného činu, jako např. vražda.

3.2 DO 31.5.2004

Bohužel, ani po převratu nenastal obrat k lepšímu, a to po více než 14 let. Domácí násilí bylo většinou Policií ČR řešeno v rámci přestupkového řízení, typicky podle § 49 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, jako přestupek proti občanskému soužití. V nejzávažnějších případech bylo možno potrestat pachatele v režimu trestního zákona. Jak uvedl J.Fenyk¹⁰, v úvahu přichází (řazeno chronologicky podle ustanovení tehdy platného a účinného trestního zákona¹¹) celá řada skutkových podstat trestných činů, např. maření výkonu úředního rozhodnutí (§ 171), křivé obvinění (§ 174), křivá výpověď (§ 175), nedovolené ozbrojování (§ 185), násilí proti skupině

---

⁷ Čírtková, L. Soužití s násilným partnerem. *Právo a rodina*, 2006, č. 10, Hovoří se o asymetrickém vztahu mezi partnery.

⁸ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí a Závazný pokyn policejního prezidenta č. 200/2008 ze dne 22. prosince 2008, o provádění vykázaní.

⁹ Čírtková, L., Domácí násilí. *Policejní akademie*. Citováno 27.10.2010. Dostupný z <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2006/03/cirtkova.pdf>

¹⁰ Fenyk, J. Některé úvahy o postizitelnosti „domácího násilí“ z hlediska současného trestního práva i záměru „de lege ferenda“. *Právní rozhledy*, 2002, č. 12. Trestné činy dle zákona č. 140/1961 Sb., Trestní zákon.

¹¹ Zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon, účinný do 31.12.2009.

obyvatelů a proti jednotlivci (§ 197a), výtržnictví (§ 202), ohrožování mravnosti (§ 205), pomluva (§ 206), zanedbání povinné výživy (§ 213), týrání svěřené osoby (§ 215), únos (§ 216), ohrožování mravní výchovy mládeže (§ 217), podávání alkoholických nápojů mládeži (§ 218), vražda (§ 219), ublížení na zdraví (§ 221, 222), účast na sebevraždě (§ 230), omezování osobní svobody (§ 231), zbavení osobní svobody (§ 232), loupež (§ 234), vydírání (§ 235), porušování domovní svobody (§ 238), znásilnění (§ 241), pohlavní zneužívání (§ 242 a 243), soulož mezi příbuznými (§ 245), krádež (§ 247), neoprávněné užívání cizí věci (§ 249), neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo nebytovému prostoru (§ 249a), poškozování cizí věci (§ 257) atd. Hlavním problémem bylo ustanovení o souhlasu poškozeného s trestním stíháním¹², kterýžto mohl být po celou dobu trestního řízení vzat zpět, což vyšetřovatele Policie ČR nemotivovalo, ba právě naopak. Je nasnadě, že mnohé vzetí zpět souhlasu se stíháním nebylo učiněno dobrovolně.

3.3 OD 1.6.2004

Zákonem č. 91/2004 Sb. byla do zákona č. 140/1961 Sb., Trestní zákon, s účinností od 1.6.2004, zakotvena v § 215a nová skutková podstata trestného činu „Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě“, čímž konečně došlo ke kriminalizaci tohoto závadného jednání pachatelů domácího násilí; na druhou stranu, právo poškozených nebylo nijak řešeno, což se však z povahy trestního zákona ani neočekávalo.

3.4 OD 1.1.2007

Zákonem č. 135/2006 Sb. byla s účinností od 1.1.2007 komplexně upravena problematika domácího násilí v mimo trestní oblasti, když zcela nově zakotvil institut vykázání a upravil vznik intervenčních center. Zákon tak řeší palčivé otázky domácího násilí z preventivního úhlu pohledu.

4. PRÁVNÍ ÚPRAVA POSTUPU POLICIE ČR PŘED 1.6.2004

Postavení, práva a povinnosti Policie ČR byly v rozhodné době upraveny v zákoně č. 283/1991 Sb., o Policii ČR.

Policie v případech, kdy bylo oznámeno domácí násilí, musela postupovat zcela shodně jako u jiných oznámení, což znamenalo, že měla pravomoc vstupovat do obydlí a zasáhnout pouze v případě, kdy došlo v místě samém k protiprávnímu jednání vůči objektu chráněného trestním zákonem, tedy k jednání ohrožujícímu život, právo a majetek občanů.

---

¹² Op. cit. 10, „Zkušení policisté zpravidla nespěchají s trestním stíháním tam, kde vědí, že poškozený může kdykoliv (tedy až do doby, kdy se odvolací soud odebere k závěrečné poradě) jejich práci "vynulovat". Tento "demotivující" faktor sám o sobě přispívá ke snížené účinnosti trestního postihu domácího násilí.

Policie tak mohla využít pouze obecných institutů zakotvených v zákoně, jako např. § 6 zákona, podle něhož měl policista povinnost jednat jak s obětí tak i s pachatelem tak, aby v souvislosti s policejním zákrokem nevznikla bezdůvodná újma. Musela být zachována přiměřenost zásahu do práv a svobod. Dále § 7, který zakotvoval povinnost policisty provést služební zákrok, služební úkon, popřípadě opatření nezbytná k provedení služebního zákroku nebo služebního úkonu, je-li páčán trestný čin, přešupek, či existuje-li důvodné podezření z jejich páčání. Zde je si nutné uvědomit, že domácí násilí se v době před zakotvením trestného činu § 215a Trestního zákona, se málokdy vyznačovalo takovou intenzitou, aby byla naplněna skutková podstata jiného trestného činu. Dále podle § 12 zákona bylo zakotveno oprávnění policisty požadovat vysvětlení od osoby, která může přispět k objasnění skutečností důležitých pro odhalení přešupku (nikoli trestného činu) a povinnost policie předem poučit osobu o možnosti odepřít vysvětlení. Policista byl podle § 14 zákona oprávněn zajistit osobu (pachatele, podezřelého), a to na dobu nejdéle 24 hodin od okamžiku omezení osobní svobody. Dále oprávnění ve smyslu § 16 zákona k omezení pohybu agresivních osob. Volný pohyb mohl být osobě omezen do té doby, dokud od svého jednání neupustí nebo může být umístěna nejdéle na 2 hodiny v policejní cele. Policista podle § 17 zákona měl oprávnění odebrat zbraň. Policista byl oprávněn se přešvedčit, jestli u sebe zajištěná či předvedená agresivní osoba, nemá zbraň. Po předchozí marné výzvě na vydání zbraně byl taktéž oprávněn ji odebrat. Policie měla podle § 21 zákona oprávnění otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor, oprávnění k použití donucovacích prostředků (hmaty a chvaty, pouta, pes,..) ve smyslu § 38 zákona, oprávnění k použití zbraně podle § 39 zákona.

V mnoha případech pak docházelo k tomu, že policisté přivolání na místo činu řešili věc opětne pouze domluvou, neboť o problematice domácího násilí vubec nevěděli, nebyli informováni a přeškoleni.

5. PRÁVNÍ ÚPRAVA POSTUPU POLICIE ČR PO 1.6.2004

Jak již bylo výše uvedeno, dne 1.6.2004 nabyly účinnosti zákon č. 91/2004 Sb., kterým byl novelizován a doplněn zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon a který upravil nový trestný čin, nazvaný „Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě“. Zákonodárce¹³ v důvodové zprávě správně uvedl, že „nebezpečnost a specifčnost jevu domácího násilí vyžaduje zavedení nové skutkové podstaty trestného činu, založené na jiné podstatné, sjednocující náležitosti (znaku), než na jakých spočívají možnosti platné právní úpravy. Takovým rozhodným znakem je nepochybně místo trestného činu, tzn. společně obývaný, ve kterém se "za zavřenými dveřmi", tj. se zneužitím privátnosti tohoto prostoru, odehrává (často zcela skrytě) týrání

---

¹³ Senát Parlamentu ČR. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění trestní zákon. Informační systém ASPI, č. LIT23780CZ.

osob, především osob blízkých.“ Zákonodárce tak vytvořil samostatnou skutkovou podstatu zahrnující pouze „domácí násilí“, vyjadřující specifický znak tohoto trestného činu, tj. páčání trestného činu vůči osobám blízkým, vzájemná závislost pachatele a oběti a ztížená možnost toto společné obydlí opustit. Trvalost pachatelova jednání je nutno posuzovat v závislosti na intenzitě zlého nakládání. Nevyžaduje se, aby šlo o jednání soustavné nebo delší dobu trvající nebo aby oběť měla následky na zdraví. Zvláštností tohoto trestného činu je, že se nevyžaduje souhlas poškozené osoby.

Doposud tak neexistovala soukromoprávní ochrana obětí tohoto trestného činu¹⁴.

6. PRAVOMOCI POLICIE ČR PO ÚČINNOSTI ZÁKONA Č. 91/2004 SB.

Bohužel, přijetím zákona č. 91/2004 Sb. se pravomoci a oprávnění Policie ČR vůbec nezměnili. Stále byl účinný zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, který však zůstal nezměněn, snad vyjma skutečnosti, že oběť nemusela s trestním stíháním souhlasit ve smyslu § 163 zákona č. 141/1960 Sb., trestní řád.

Policisté se tak museli naučit rozpoznat nový trestný čin, k čemuž jim však zákonodárce nijak nepomohl. Neexistoval totiž zpočátku žádný závazný (metodický) pokyn¹⁵.

Až dne 10.9.2004 byl ředitelem úřadu SKPV PP ČR Petrem Želáskem vydán Metodický pokyn ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky č. 2/2004 (dále též „Metodický pokyn 2004“), který upravoval postup Policie ČR při řešení případů domácího násilí.

Metodický pokyn 2004 měl 14 článků. Nejprve byly osvětleny specifika § 215a trestního zákona (zák. č. 140/1961 Sb.), jako např. pojmy, znaky, formy domácího násilí a jeho možné příčiny. Dále je popsán pachatel domácího násilí a jeho chování, pak následuje pokyn ohledně oběti. Klíčovými pro postup Policie ČR v případech domácího násilí však byl podle mého názoru čl. 10 až 14, kde byly uvedeny jednak úkoly policie v případech přijetí oznámení o domácím násilí, postupem policie na místě činu, jejich povinnostmi a oprávněními, dále pokyny ohledně dokumentace a pokyn ohledně spolupráce se státními orgány i neziskovými organizacemi. Podle Metodického pokynu byli policisté povinni zkoumat u konkrétního

---

¹⁴ Králíčková, Z. Civilněprávní postih domácího násilí – utopie nebo efektivní budoucí právní úprava. *Právo a rodina*. 2004, č. 12.

¹⁵ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006 ze dne 27.11.2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí.

případu domácího násilí, zda se jedná o útok jednorázový, nebo zda se jedná o dlouhodobější činnost, a to z důvodu znaku § 215a zák. č. 140/1961 Sb., trestní zákon. Metodický pokyn 2004 správně upřednostnil ochranu oběti před postihem pachatele.

7. PRÁVNÍ ÚPRAVA POSTUPU POLICIE ČR PO 1.1.2007

Zákonem č. 135/2006 Sb., který nabyl účinnosti 1.1.2007, byl mimo jiné¹⁶ stanoven postup Policie ČR přímo do zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky. Nová právní úprava byla zakotvena v § 21a až § 21d, která umožňovala Policii ČR rozhodovat o vykázaní ze společného obydlí a vstupu do něj.

Vykázání je aktem netrestní povahy, který jednak chrání oběť, které dává čas k řešení nastalé situace dalšími procesními prostředky¹⁷ (prevence) a jednak znemožňuje pachateli v jeho konání dále pokračovat¹⁸.

Policie ČR tak získala pravomoc vykázat na dobu 10 dnů pachatele ze společné domácnosti a nejbližšího okolí a zamezit mu vstupu do obydlí, a to (i) bez souhlasu oběti, případně, nebyl-li pachatel při zákroku přítomen, mu vstup do společného obydlí zakázat.

Nejbližším okolím se v zákoně rozumělo okolí obydlí, byť zákon umožňoval podle mého soudu rozsah širší, neboť „Územní rozsah vykázaní se určí podle míry požadavku účinné preventivní ochrany osoby ohrožené útokem (...)“, což je vymezení neurčité, vhodné pro volnou úvahu při zákroku samém.

Problémem, který však není právní povahy, je schopnost na místě zasahujícího policisty se kvalifikovaně rozhodnout, tj. určit, zda se oznámením nesleduje jiný účel, popř. zda jsou splněny podmínky pro vykázaní.

Policista zasahující na místě musel do 24 hodin od vstupu do společného obydlí vyhotovovat písemné rozhodnutí o vykázaní ve správním řízení, na což měl připraven formulář. Toto rozhodnutí o vykázaní bylo vykonatelné od okamžiku sdělení osobě, proti které směřovalo, resp. od chvíle, kdy se o něm dozvěděla. Vykázaný měl možnost podat proti rozhodnutí odvolání,

---

¹⁶ V části druhé byly do zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, zakotvena možnost předběžného opatření v případech domácího násilí, a v části čtvrté byly do zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, zakotvena intervenční centra.

¹⁷ Předběžné opatření ve smyslu § 76b OSŘ.

¹⁸ Kočová, K. Domácí násilí a tzv. Vykázání – nový institut právního řádu ČR. Bulletin advokacie. 2007, č. 10.

kteřé vřak nemělo z pochopitelných důvodů odkladný účinek. Policista měl povinnost ve stejné lhůtě, tj. do 24 hodin od vřtupu do obydlí, rozhodnutí o vykázání doručit přířluřnému intervenčnímu centru.

Vykázaný musel odevzdat policistovi všechny klíče od společného obydlí a směl si za asistence Policie ČR odnéřt věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a dokumenty a ve lhůtě 24 hodin od výkonu rozhodnutí další osobní věci a věci nezbytné pro podnikání nebo povolání vykazaného.

Policista byl povinen poskytnout vykazanému informace o možnostech ubytování a poskytnout mu i součinnost¹⁹, poučit jej o jeho právech a povinnostech a o dalřím postupu ve věci a vyžádat si od vykazaného adresu pro doručování.

Policista musel poučit ohroženou osobu o možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření podle zákona č. 99/1963 Sb., a o možnosti využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí.

Pokud ohrožená osoba podala ve lhůtě 10 dnů od data vykázání návrh na vydání předběžného opatření, trvalo vykázání (minimálně) do doby rozhodnutí soudu o návrhu. V případě kladného rozhodnutí trvá předběžné opatření jeden měsíc od jeho vykonatelnosti²⁰. Bylo-li před uplynutím trvání předběžného opatření zahájeno řízení ve věci samé, mohl předseda senátu rozhodnout o prodloužení doby trvání předběžného opatření, a to až na jeden rok od okamžiku jeho nařízení²¹.

Police měla povinnost do tří dnů provést u ohrožené osoby kontrolu, zda je vykázání dodržováno, a to jak osobou vykazaného, tak osobou ohroženého.

Dne 27.11.2006 byl k provedení vykázání vydán interní pokyn – Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006 ze dne 27.11.2006, kterým se stanoví postup přířluřníků Policie České republiky v případech domácího násilí.

Postup policejního orgánu byl založen na sedmi základních principech. Za prvé, úkolem policie je nejen vyšetřování trestného činu nebo přestupku, ale i ochrana ohrožené osoby, dále, v případech domácího násilí musí policie zaměřena na pomoc ohrožené osoby a zastavení dalšího násilí; v případě, že

---

¹⁹ Mates, P. Přířpěvek k právnímu řeření problému domácího násilí. Právní zpravodaj. 2007, č. 5.

²⁰ K předběžnému opatření ve věcech vykázání viz Čuhelová, K. Počátek lhůty trvání předběžného opatření podle § 76b OSŘ. Právní rozhledy. 2008, č. 22.

²¹ Současná právní úprava je shodná.

ve společném obydlí bydlí i nezletilá osoba, je policista povinen zkoumat, zda nedošlo k naplnění skutkové podstaty trestného činu týrání svěřené osoby podle § 215 zák. č. 140/1961 Sb., příp. § 217 zák. č. 140/1961 Sb. Dále, vykázání je opatřením netrestní povahy, nenahrazuje sankci. Pod pátým bodem je zařazen klíčový princip, který stanoví, že vykázání je přípustné pouze tehdy, je-li to nezbytné k ochraně života, zdraví, práv a svobod ohrožené osoby a je přípustné i proti její vůli. V dalším bodě je stanoveno, že při použití institutu vykázání je upřednostněno právo na ochranu zdraví, života a lidské důstojnosti před právem vlastnickým a právem na nedotknutelnost obydlí. V posledním bodě je de facto opětovně citován § 6 zák. č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, který stanoví, že policista měl povinnost jednat jak s obětí, tak i s pachatelem tak, aby v souvislosti s policejním zákrokem nevznikla bezdůvodná újma a byla zachována přiměřenost zásahu do ústavně zaručených práv a svobod.

8. PRÁVNÍ ÚPRAVA POSTUPU POLICIE ČR PO 1.1.2009

Dne 1.1.2009 nabyl účinnosti zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, jímž byl (staro)nově upraven institut vykázání (Hlava VII, § 44 až § 47).

Hlavní procesní změna spočívala ve zrušení nutnosti vyhotovovat rozhodnutí ve správním řízení; vykázání má tak povahu opatření, což znamená administrativní odbřemenění policistů.

Vykázaná osoba má namísto opravného prostředku ve formě odvolání možnost podat námitky, a to krajskému ředitelství, a to buď zasahujícímu policistovi, nebo písemně. Shledá-li odvolací orgán vykázání nedůvodným, vykázání ukončí.

Policista musí oproti úpravě předešlé vyrozumět do 24 hodin od vstupu do společného obydlí nejenom příslušnému intervenčnímu centru, ale i soudu, který je příslušný k rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Tato úprava reflektuje praktickou zkušenost, kdy soudy potřebují mít maximum informací²² k řízení o předběžném opatření²³.

Byla zrušena povinnost Policie ČR kontrolovat, zda i ohrožená osoba dodržuje podmínky vykázání.

---

²² Viz také Svoboda, K. Soudní praxe při vykazování násilníka k bytu. Právní rozhledy. 2007, č. 5.

²³ Vláda ČR. Důvodová zpráva k návrhu zákona o Policii České republiky. Informační systém ASPI, č. LIT30547CZ.

Změnil se i rozsah zákazu pro vykázanou osobu, neboť v účinné právní úpravě je zakázáno kontaktovat a setkávat se s osobou ohroženou²⁴.

V dalším zůstaly povinnosti Policie ČR shodné, jako v předešlé právní úpravě.

8.1 METODICKÉ POKYNY K PROVEDENÍ VYKÁZÁNÍ

K provedení vykázání byl vydán policejním prezidentem interní předpis – Závazný pokyn policejního prezidenta č. 200/2008 ze dne 22. prosince 2008, o provádění vykázání²⁵.

Tak jako v Metodickém pokynu z roku 2004, i zde jsou na jeho začátku vysvětleny základní pojmy, postup pro vyhodnocení útoků. Dále je podrobně metodicky upraven institut vykázání, a to podrobněji, než je uvedeno v zákoně o Policii ČR č. 273/2008 Sb. V ostatním se Závazný pokyn z r. 2008 příliš neliší od Metodického pokynu z r. 2004, nebudu je proto dále rozvádět.

9. ZÁVĚR

Společnost urazila od dob komunismu velice dlouhou cestu; v této souvislosti je velmi pozitivní, že se Česká republika dokázala přiřadit ke státům, které v oblasti ochrany zdraví a lidské důstojnosti vytvořily účinnou ochranu proti trestné činnosti, jež byla a je páchána za zdmi bytů a domů a která byla v minulosti zcela přehlížena, resp. její přítomnost dokonce aktivně popírána.

Do roku 2004 měla Policie ČR shodné nástroje k řešení domácího násilí, jako v případě jiné trestné činnosti, resp. přestupků; tyto nástroje se však ukázaly být zcela nedostačujícími.

Od 1.6.2004 se Česká republika zařadila po bok států, které se alespoň svojí sankční politikou zařadila po bok vyspělých států, když zakotvila do Trestního zákona nový trestný čin domácího násilí. Stále však chyběla právní úprava, která by umožňovala prevenci v rovině občanskoprávní (soukromoprávní) a ochránila tak oběť před dalším působením pachatele před tím, než nastoupí sankce v podobě trestního postihu pachatele.

---

²⁴ K protiprávnímu kontaktování a setkávání se s ohroženou osobou viz Visinger, R. Jak postihovat stalking. Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*. 2009, č. 11. Nebo Čuhelová, K., Právní nástroje před neoprávněným sledováním a obtěžováním. *Právní rozhledy*. 2010, č. 15.

²⁵ Závazný pokyn z r. 2008 zrušil Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006 ze dne 27.11.2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí, který měl podobný obsah.

Prevence ve formě vykázání pachatele a možnosti podat návrh na předběžné opatření, které může trvat až rok od jeho vyhlášení, byla do českého právního řádu zakotvena až od 1.1.2007. Prevence se tak účinně pojí se sankcí, umožňuje komplexní řešení problému de facto od jeho počátku a může tak účinně zabránit jak rozvinutí domácího násilí, tak řešit již situaci vyhrocenou.

Problémem, který je však v lidské společnosti neřešitelný, neboť vychází právě z povahy člověka jakožto nedokonalého subjektu, je rozhodovací pravomoc policisty při řešení konkrétního skutku. Je pouze na zasahujícím policistovi, aby správně vyhodnotil situaci, což je však nutné podpořit jeho adekvátním vzděláním a neustálým školením. K tomu pomáhají policistům pokyny policejního prezidenta, jako Závazný pokyn policejního prezidenta č. 200/2008 ze dne 22. prosince 2008, o provádění vykázání. Tento pokyn za klíčové priority stanovil upřednostnění ochrany ohrožené osoby oproti vyšetřování trestného činu nebo přestupku, prioritou zaměření policie na pomoc ohrožené osoby a zastavení dalšího násilí, stanovení přípustnosti vykázání pouze tehdy, je-li to nezbytné k ochraně života, zdraví, práv a svobod ohrožené osoby, přípustnost vykázání i proti vůli ohrožené osoby, upřednostnění institutu vykázání jako práva na ochranu zdraví, života a lidské důstojnosti před právem vlastnickým a právem na nedotknutelnost obydlí, princip jednání policisty s obětí i s pachatelem tak, aby v souvislosti s policejním zákrokem nevznikla bezdůvodná újma a byla zachována přiměřenost zásahu do ústavně zaručených práv a svobod.

Současná právní úprava tak umožňuje spojit prevenci v rovině soukromoprávní se sankční, trestní politikou státu, což v tomto směru zařadilo Českou republiku mezi státy s vyspělou právní kulturou.

Literature:

- Baxa, J. Domácí násilí a právní možnosti jeho řešení. Praha : Trestněprávní revue. 2002, č. 10.
- Čírtková, L. Soužití s násilným partnerem. Právo a rodina, 2006, č. 10
- Čírtková, L., Domácí násilí. Policejní akademie. Citováno 27.10.2010.
Dostupný z
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2006/03/cirtkova.pdf>
- Čuhelová, K. Počátek lhůty trvání předběžného opatření podle § 76b OSŘ. Právní rozhledy. 2008, č. 22.
- Čuhelová, K., Právní nástroje před neoprávněným sledováním a obtěžováním. Právní rozhledy. 2010, č. 15.

- Fenyk, J. Některé úvahy o postižitelnosti „domácího násilí“ z hlediska současného trestního práva i záměrů „de lege ferenda“. Právní rozhledy, 2002, č. 12.
- Huňková, M., Voňková, J. a kol. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : proFem, 2004, s. 11.
- Kočová, K. Domácí násilí a tzv. Vykázání – nový institut právního řádu ČR. Bulletin advokacie. 2007, č. 10.
- Králíčková, Z. Občanskoprávní aspekty domácího násilí de lege ferenda. Bulletin advokacie. 2003, č. 8.
- Králíčková, Z. Civilněprávní postih domácího násilí – utopie nebo efektivní budoucí právní úprava. Právo a rodina. 2004, č. 12.
- Králíčková, Z., Dávid, R. Rodinné bydlení a domácí násilí. Právní fórum. 2008, č. 10.
- Mates, P. Příspěvek k právnímu řešení problému domácího násilí. Právní zpravodaj. 2007, č. 5.
- Metodický pokyn ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky č. 2/2004 ze dne 10.9.2004.
- Růžička, M. Domácí násilí - impulsy ze zahraničních trestněprocesních úprav, návrhy de lege ferenda pro trestní právo. Praha : Trestněprávní revue. 2003, č. 8
- Senát Parlamentu ČR. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění trestní zákon. Informační systém ASPI, č. LIT23780CZ.
- Svoboda, K. Soudní praxe při vykazování násilníka k bytu. Právní rozhledy. 2007, č. 5.
- Vantuch, P. Domácí násilí. Právní rádce. 2003, č. 12.
- Visinger, R. Jak postihovat stalking. Zamyšlení nad novou právní úpravou. Trestněprávní revue. 2009, č. 11.
- Vláda ČR. Důvodová zpráva k návrhu zákona o Policii České republiky. Informační systém ASPI, č. LIT30547CZ

- Vykopalová, H. Násilí v rodině. Kriminalistika, 2001, č. 4
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 200/2008 ze dne 22. prosince 2008, o provádění vykázaní.

Contact – email

mgr.pavel.andrle@gmail.com